







TRAPOLYN.

KLUCHTSPEL.

Uit het Fransch gevolgd
DOOR
E. v. HOEVEN.



By d'Erf: van J. LESCAILJE, op den Middeldam, naast de Vischmarkt, 1688.
Met Privilegie.



OPDRAGT

Aan den Wel-Edele Geboorne Manhafte HEER,

Myn. ***HEER***

De TOUSSAIN,

Heer van Leeuwenburg en Ritmeester ten dienst van de Vereenigde Nederlanden.

DE Roem, die U Ed. niet alleen in de Wapenen, maar ook in de Konste en Weetenschappen verkreegen heeft, doet my vryheid nemen, dit kleine werkje genaamt TRAPOLYN, aan U Ed. op te dragen, te meer om dat U Ed. onvergelykelyke Heusheid zich gewend heeft het gerin-

ge niet te verſmaaden , maar in tegendeel het zelve te gedoogen, en tot hooger aan te moedigen; 't zal aan myn eerſte arbeid de grootſte luiſter zyn , wanneer U Ed de geringſte die onder U Ed. beſcherming is , toeſtaat zich te noemen

Wel-Edele Manhafte,

U Ed. Dienaar,

E. van der HOEVEN.

Copye van de Privilegie.

DE Staten van Holland ende Westvriesland doen te weeten. Alzo Ons vertoond is by de tegenwoordige Regenten van de Schouwburg tot Amsterdam, Dat zy Supplianten zedert eenige Jaaren herwaarts met hunne goede vrinden hadden gemaakt en ten Tooneele gevoert verscheiden Werken, zo van Treurspeelen, Blyspeelen als Klugten, welke zy lieden nu geerne met den druk gemeen wilden maken: doch gemerkt dat deze Werken door het nadrukken van anderen, veel van hun luister, zo in Taal als Spelkonst zouden komen te verliezen, en alzo zy Supplianten hen berooft zouden zien van hun byzondere oogwit om de Nederduitsche Taal en de Digtkonst voort te zetten, zo vonden zy hen genoodzaakt, om daar inne te voorzien, ende hen te keeren tot Ons, onderdanig verzoekende, dat Wy omme redenen voorsz. de Supplianten geliefden te verleenen Oktroy ofte Privilegie, omme alle hunne Werken reeds gemaakt, ende noch in 't ligt te brengen, den tyd van vyftien Jaaren alleen te mogen drukken en verkoopen of doen drukken en verkoopen, met verbod van alle anderen op zeekeren hooge peene daar toe by Ons te stellen, ende voorts in communi forma. Zo is 't dat Wy de Zake en 't Verzoek voorsz. overgemerkt hebbende, ende genegen wezende ter bede van de Supplianten, uit Onze regte wetenschap, Souveraine magt ende authoriteit dezelve Supplianten gekonzenteert, geakkordeert ende geoktroieert hebben, konzenteeren, akkordeeren ende oktroieeren misdezen, dat zy geduurende den tyd van vyftien eerst achter een volgende Jaaren de voorsz. Werken die reeds gedrukt zyn, ende die van tyd tot tyd door haar gemaakt ende in 't ligt gebragt zullen werden, binnen den voorsz. Onzen Lande alleen zullen mogen drukken, doen drukken, uitgeven en verkoopen. Verbiedende daarom allen ende eenen ygelyken dezelve Werken naar te drukken, ofte elders naargedrukt binnen den zelve Onzen Lande te brengen, uit te geven ofte te verkoopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte ofte verkogte Exemplaaren, ende een boete van drie honderd guldens daar en boven te verbeuren, te appliceren een darde part voor den Officier die de kalange doen zal, een darde part voor den Armen der Plaatze daar het kazus voorvallen zal, ende het resteerende darde part voor den Supplianten. Alles in dien verstande, dat wy de Supplianten met dezen Onzen Oktroije alleen willende gratificeren tot verhoedinge van haare schaade door het nadrukken van de voorsz. Werken, daar door in geenige deelen verstaan, den inhoude van dien te authorizeeren ofte te advoueeren, ende veel min de zelve onder Onze protektie ende bescherminge, eenig meerder kredit, aanzien oft reputatie te geven, nemaar de Supplianten in kas daar in yets onbehoorlyk zoude mogen influeeren, alle het zelve tot haren laste zullen gehouden wezen te verantwoorden; tot dien einde wel expresselyk begeerende, dat by aldien zy dezen Onzen Oktroije voor de zelve Wer-

 ken

ken zullen willen ftellen daar van geene geabbrevieerde ofte gekontraheerde mentie zullen mogen maaken, nemaar gehouden zullen weezen het zelve Oktroy in 't geheel ende zonder eenige Omiſſie daar voor te drukken ofte te doen drukken, ende dat zy gehouden zullen zyn een exemplaar van alle de voorſz. Werken, gebonden ende wel gekonditioneert te brengen in de Bibliotheecq van Onze Univerziteit tot Leiden, ende daar van behoorlyk te doen blyken. Alles op pœne van het effekt van dien te verliezen. Ende ten einde de Supplianten dezen Onzen konzent en Oktroije mogen genieten als naar behooren: Laſten wy allen ende eenen ygelyken die 't aangaan mag, dat zy de Supplianten van den inhoude van dezen doen, laaten en gedogen, ruſtelyk en volkomentlyk genieten, en ceſſerende alle beletten ter kontrarie. Gedaan in den Haage onder Onzen grooten Zegele hier aan doen hangen den xix September in 't Jaar onzes Heeren en Zaligmakers duizent zes honderd vier en tachtig.

G. FAGEL.

Ter Ordonnantie van de Staaten
SIMON van BEAUMONT.

De tegenwoordige *Regenten* van de *Schouwburg*, hebben het recht der bovenſtaande Privilegie, voor *Trapolyn*, vergund aan de Erfgenaamen van *J. Lescailje*.

VERTOONERS.

ONWEETENTHEID.

TRAPOLYN.

DOCTOOR.

PHILOSOPHIE, } Dochters van den Doctoor.
POESY, }

OPSMOKKERY.

TRA-

TRAPOLYN.

KLUCHTSPEL.

EERSTE TOONEEL.

ONWETENTHEID, TRAPOLYN.

ONWETENTHEID.



Myn waarde Trapolyn, myn lekkerbek, myn leeven!
Aan wie dat al den dag des hemels ſchynt gegeeven.
O afgod van myn ziel! indien ik om u ly,
Ik weet heel wel dat gy weêr dubbeld lyd om my.
Onz' teed're zielen zyn vol vlammen nooit te bluſſchen,
Waar door wy wederzyds malkandren ſtreelen, kusſchen,
'K volprys uw gaaven nooit, 'k voorzie myn ongeval,
Zo Hymen aan de min my niet haaſt leev'ren zal.
'K bezwyk voor een gelaat met zo veel ſchoone verven;
Ik, die 't al ſterven doe, gevoel, helaas! myn ſterven.

TRAPOLYN.

Schôone oogen! ſchoone mond! volmaakte daageraad!

ONWETENTHEID.

Van daag is 't niet; maar vreeſt op morgen myn gelaat,

'T zal al vergeefs zyn, of gy myn geweld weêr-
streefde.

TRAPOLYN.

Wat zyt gy spottelyk, aanbidd'lyke, onbeleefde!

ONWETENTHEID.

Wat zyt gy wreed, wanneer gy my dit hert door-
boord!

TRAPOLYN.

Hoe beef ik, als gy my met uw gezicht vermoord!

ONWETENTHEID. (nen!

O kleine gaauw'dief, guit, beroover van myn zin-

TRAPOLYN.

Onweetenheid, myn schat! schoon voorwerp om te
minnen.
Om u te volgen, wil ik zyn vervrouwd, veracht,
'K wil nooit iets leeren, als wel zuipen dag en nacht.

ONWETENTHEID. (ken,

Zie hier de waare kracht om zich bemind te maa-
Dit doet my altoos naar uw lief'lyk byzyn haaken.
'K ben voor een minnaar als een lammetje zo zoet,
'K ben voor myn Trapolyn geteeld en opgevoed.
Al waaren duizend, die uw deugden niet bezaaten,
Ik zou ze om u alleen verachten, vlieden, haaten,
Gy, die myn waarde kend, en naagaat overal,
Vertroooftje, dat ik tot de dood u volgen zal.

TRAPOLYN. (drukken.

Laat ik uw schoone mond eens met myn lippen

ONWETENTHEID.

Niet al te veel, gy zoud myn ziel uit 't lichchaan
rukken.
De tyd gebied my, dat ik naa Mamaá moet gaan;
Zo 'k langer toef zal zy my geesselen of slaan.

TRAPOLYN.

Vaar wel, lamp van de min!

ONWETENTHEID.

Myn dert'le hertenvanger,

Vaar wel!

TRAPOLYN.

Zy zucht.

ONWETENTHEID.

Ik ſterf.

TRAPOLYN.

'K bezwyk.

ONWETENTHEID.

Ik kan niet langer.

Wat wreedheid dat men moet verlaaten, 't geen men mind!

TRAPOLYN.

Waar of myn droefheid noch eens 't eind van zuchten vind?

TWEDE TOONEEL.

DOCTOOR *alleen.*

DOCTOOR.

IK heb twee Dochters vol gepropt van weeten-ſchappen, (pen,
Bei zynze voor de pen, ook konnenze wel ſnap-
Van lichchaam recht en ſchoon, van geeſten hoog en groot;
Maar de inkomſt was gering die 'k ooit daar van ge-noot.
Wy leeven heden in een Eeuw vol roeſte daagen,
Waar in geen glans noch deugd; maar 't goud elk kan behaagen.
Een boezem niet bezaait, een oog 't geſternt gelyk,
Behaagt de zot niet in een ryk en leevend lyk.
Zegt men tot hem: zie daar twee ſchoone welge-maakte!
Hy antwoord: 'k geef niet veel voor 't geen, my nimmer raakte.
In 't kort, een volle kiſt verdoofd al 't wys en ſchoon.

Een zeek're Trapolyn kwam onlangs hier ter
woon,
Een man met ſchatten. kan hem iets volmaakts be-
toov'ren, (ov'ren.
Zal een der docht'ren licht zyn hert en ſchat ver-
Ik was gelukkig, 't huis wierd van wat laſt verlicht;
Maar hoe vertoonen wy ons beſt voor zyn gezicht?
'K heb nooit geleerd iets laags te hand'len, of te
ſpreeken, (breeken.
Om dat myn wysheid nooit gemengt was met ge-

DARDE TOONEEL.

DOCTOOR, TRAPOLYN.

TRAPOLYN.

POëten, Muziçyns, Doctoors zyn onder my,
'K heb geld, Doctoor! gy paſt beſt aan myn lin-
ker zy.

DOCTOOR. (gend,

'K verwonder my niet veel, 't geval de gekken zee-
Het heeft'er uws gelyk ontallyk wel bejeegend,
Voor u behoefden 't ook een beeſt als gy van kracht,
De menſch is veel te zwak voor zulk een zwaare
vracht.

TRAPOLYN.

De Schilders, de Doctoors, met alle de Poëten,
Zyn zonder deze laſt zo gek als gy te heeten.
Fortuin, zo zeggen zy, is blind; maar 't blykt genoeg,
Dat zy twee oogen had wanneerze naar my vroeg.

DOCTOOR. (ten,

Wel aan, treed uit het ſpoor eens van de ryke zot-
U hoverdy verdiend, dat elk u moet beſpotten.
Een man, die van't geluk veel ſchatten zyn vertroud,
Zo hy geen deugd heeft, is een ongezuiverd goud,
Een ſchaduw van het licht, vol zwarte en droeve
dampen:
Een Ezel vet gemeſt van honderd duizend rampen.
Met

Met al uw rykdom gaat, besteed wat voor verstand.

TRAPOLYN.

Ei! wysme, waar Doctoor! verkoopt men 't in ons Land?

DOCTOOR.

By Muzen, by Apoll', vind men 't met gantsche hoopen,
Uw geld is niet zo veel, als gy by my kond koopen.

TRAPOLYN.

By u? dat 's goet, Doctoor, ik koop'er ellef by,
En trekker al 't verstand uit door de stookery.
De geesten in een vlesch vergaard, zomtyds gedronken.
Wat dunkt u, Doctoor, zoud 't verstand niet haast ontvonkken?

DOCTOOR.

Aan uws gelyken was uw geld heel wel besteed,
Te beter, als g'er noch wat meêr getal by deed.
Geleerde geesten kan men 't fynste niet ontrekken,
Een aasje weegt veel meêr, als dat van duizend gekken.

TRAPOLYN.

Die handschoen, Doctoor, dunkt my, dat al sneedig ruikt,
Hy is wel eer ook van een Doctoor eens gebruikt.
Wat dunktje van die lucht? is zy niet van de beste?

DOCTOOR.

Iets deed gy nut om laag, waard gy der zotten leste.
Uw handschoen, zimp'len bloed! ze stinkt zo wel, als gy,
Spring in de naaste gracht, en wast u beide vry.

TRAPOLYN.

In 't water? neen! Doctoor, dat zou u beeter passen,
Gy kost uw geesten eer, als ik myn lichchaam wasschen,
Gy zyt geen goed Doctoor, de wyn die diend my best,
Het water dat is in ons lichchaam koorts en pest.
'K geloof gy zoekt aan my een slegte pots te speelen,

Om,

Om, was het mogelyk, iets van myn geld te ſteelen,
Dat zal mis zyn, Doctoor, ik houd het met de wyn.
'K wil liever arm van beurs, als ryk van Doctors zyn.
De wyn, dat edel nat! hoe zal ik 't u vertellen?
Wanneer ik zad ben, valt myn lichchaam aan het zwellen,
Dan ſpreek ik van de min met een vergoode taal,
Dan kuſch ik zonder ſchroom myn Engel duizendmaal.
De fierſte ſchoonheid kan zig voor my niet bewaaren,
'T wil alles zich voor my, 'k wil my voor alles paaren.
Philis, Flora, Climeen, Daphne, Silvia, Cloris,
En duizend and're meêr. wat pokken, doctor, is
De wyn niet beeter voor een man als ik te raaden?
Gy moogt in 't water, ik wil in de wyn my baaden.

DOCTOOR.

De zotheid van deez' tyd broeid zulke gekken uit,
Daar alles om de wyn en vrouwen word verbruid,
Half dronke zielen, vol vermeetele gedachten,
Die derven by de wyn zich wys en zaalig achten,
Dan roemd men van de min, dan is 't Cloris, Climeen,
Clorinde, Tindaris, Silvia, Diaan, Amarillis, Galatha, Lais, Alcida, Thirzis, Lidia, Daphne, Delia, Phillis, Flavia, Clorimeen,
Die beeſten, meenen dat ze een kuiſche maagd vervoeren,
En als 't al om komt is 't een van de ſlimſte hoeren,
Waar meenig noch een gift van draagt als een juweel.
Ei! gaap eens, Trapolyn, ik moet ontrent je keel
En het verheemelte iets wichtigs onderzoeken.

TRAPOLYN.

Wat wilje doen, Doctoor? wat duivel!

DOC-

DOCTOOR.

Spaar het vloeken.
'T is noodig, dàt ik weet, of by jou geld 't juweel
Niet met een zilv're plaat bedekt is in je keel.

TRAPOLYN.

En 't was zo, wat zou 't zyn?

DOCTOOR.

'T zal u doorluchtig maaken,
Zo 't zilver u verſierd tot binnen in je kaaken.
Van buiten blinkt gy als een Italiaanſche Kat,
'T was jammer dat gy ook van binnen niets bezat.

TRAPOLYN.

Had ik inwendig niets, hoe zouden dan de vrou- (wen...

DOCTOOR.

Zwyg, zwyg van vrouwen ſtil, die wy aanbidlyk houwen;
Spreek met eerbiedigheid van 't goddelyk geſlacht.
Een botmuil, die zich om zyn goud beminlyk acht,
Zal roemen dat hy by de vrouwen werd geleeden,
Ja, dat hy om zyn gonſt gevierd werd en gebeeden.
Vergulde moesaap! leer van my de eerbiedigheid,
Als gy van vrouwen ſpreekt, die gy haar ſchuldig zyt.
Alreeds verbeeld uw brein bemind daar van te weezen;
Maar op uw ſchoon gelaat kan men uw waarde lee- (zen.
Als 't al gewaand is, dat men zich beminlyk acht,
Is 't van de weerwolf licht, of van de zwarte nacht.

TRAPOLYN.

De vrouwen....

DOCTOOR.

Houd u ſtil. veel laſteraars beroemen
Zich van een kuiſche vrouw haar eer en huwlyks bloemen.
Met moedwil braaken zy haar gift en boosheid uit,
Onkundig welke ramp daar eindelyk uit ſpruit.
Hebt gy niet op de ſtraat zien duizende vermoorden,

Slechts om een enkel woord? wel wie of 't immer hoorden?
De vrouwen, weet gy niet, hoe teder dat ze zyn?
Een Engelen geslacht in menschelyke schyn,
Waar in natuur bezorgt heeft de oorzaak van ons leeven,
Ja boven al 't gediert verheerlykt en verheven,
Van geest en lichchaam bei zeer nut en zonder smet;
Daar al wat heerlyk is, zyn woonplaats heeft gezet.

TRAPOLYN.

De vrouwen....

DOCTOOR.

Zwyg doch, zwyg. 't is waar dat het gebeurde,
De vrouw, haar maagdezorg vergeeten, lang betreurde;
Maar 't is der vrouwen schuld niet dat zy zich misgaan.
't Bedryf alleenig heeft de deugd en de eer misdaan.
Zo men een vrouw vind, die haar echtgenoot derf kroonen,
Ze is niet verpligt haar van die misdaad te verschoonen.
Voor 't laatst: de vrouwen zyn een zwak en bros gediert,
Licht overhellend; maar wat is 'er, dat gevierd
Werd, dat geen zwakheid heeft? dies wil ik voor de vrouwen,
Al die haar lastren, de eer en kuisheid staande houwen.

TRAPOLYN.

De vrouwen....

DOCTOOR.

'K zeg u, zwyg, zwyg, zeg ik duizendmaal,
De vrouwen gaan ons ver te boven in 't onthaal.

TRAPOLYN.

De vrouwen....

DOCTOOR.

'T is genoeg, laat ons van vrouwen zwygen,

Of

Of dat wy ſpreekende van haar iets zoets verkrygen,
Op dat noch dezen dag de min bevryd van ſmert,
Een ſchoone morgenzon laat opgaan in uw hert.

TRAPOLYN.

De vrouwen....

DOCTOOR.

Knield, als gy noch meêr daar af wilt ſpre- (ken.

TRAPOLYN.

De juffers....

DOCTOOR.

Beeſt voor haar tot een eerbiedig teken.

TRAPOLYN.

Haar ſchoonheid....

DOCTOOR.

Sterft van min, als gy haar ſchoonheid (meld.

TRAPOLYN.

Haar oogen....

DOCTOOR.

Smelt in 't vuur, daar alles in verſmelt.

TRAPOLYN.

Haar geeſt....

DOCTOOR.

Onzaalige! haar geeſt zal de uwe rooven,
Niet verder van haar geeſt, die alles gaat te boven.

TRAPOLYN.

Haar liefde....

DOCTOOR.

Haar liefde gaat zo ver als haar begeert',
Van de oudheid zyn u noch veel voorbeelden ver-
eerd.
Zie de Eedelmoedige Artemize,
Die van haar deugd niets wou verliezen;
Maar eerz' haar kuiſche ſchoot ontſloot,
Veel liever lyden wou de dood,
Heeft aan haar man een naam gegeeven,
Dat hy en zy noch heden leeven.

Pan-

Pantheé die wist nergens van,
Liet haar begraaven met haar man.
Evadne door gedurig schreijen
Wou van deez' droeve waereld scheijen.
En and're hebben 't meê gedaan:
Wat heeft Laödami bestaan;
Zy liet haar doode man opdelven,
Begroef noch eens hem en haar zelven,
Een voorbeeld dat al de eeuwen zal
Doen roemen van haar ongeval.
De liefde is niet te vergelyken,
't Moet alles voor haar liefde wyken.
Zo dra de liefde haar paalen zet,
Volgen zy blindelings de wet,
Haar van de Mingod voorgeschreeven,
Wat voor of tegen aan wil streeven,
Wat hinderd een verliefd gemoed,
'T geen haar de dood verachten doet,
De wreedste pynen leerd verdraagen,
Om alles voor de liefd' te waagen.

TRAPOLYN.

De min....

DOCTOOR.

De min, de min, verliefd een gek als gy;
De vrouwen stellen ons de wet van minnery:
Cæzar, Antonius, den grooten Alexander,
Wiens krygskonst, eer en deugd betwisteden malkander,
Wat overwinningen ook zyn door haar gedaan,
Nooit heeft de grootste magt de Mingod wederstaan.
Geleerde zelfs zyn voor de minneschicht niet veilig.
'T moet alles buigen zo wel heilig als onheilig.
Een eerlyk man, zou die wel eerlyk konnen zyn,
Ten zy hy had bemind? 'k moet u wydloopig myn
Gedachten hier van op een klaare wyze ontvouwen.

Hoor

Hoor dan. . . .

TRAPOLYN.

Zwyg ſtil, Doctoor, 'k wil liever van de vrouwen
Nooit hooren. deze taal duurd eeuwig onvermoeid,
'K geloof dat de ooren u zyn in de mond gegroeid.
Geleerde ſchynt de luſt tot ſpreeken aangebooren;
Maar doch het was geen ſchand, al leerd gy noch wat hooren.

DOCTOOR.

'K ben tegenwoordig in een rykdom van myn geeſt,
'K zou langer ſpreeken, was 't niet voor een lompen beeſt,
'T is ſchand noch vorder met een zot zyn hoofd te breeken.

TRAPOLYN, *alleen.*

De Doctoor zwygt. nu laat hy tyd voor my te ſpreeken,
Elk op zyn beurt, dat geeft een wederzyds gehoor,
Ten minſten, luiſter toe, myn waarde Heer Doctoor.
'K ben ook zo mal niet, of ik kan wat redeneeren,
En kon ik 't niet, ik zoud het daadlyk van u leeren.
De vrouwen zyn in liſt de mannen veel te gaauw,
Bedrieglyk als een ſlang, hovaardig als een paauw,
Zo licht gelyk de wind, in luſten onverzaad'lyk,
In 't hand'len laf en bars, in 't wreeken ongenaad'lyk.
Der mannen onruſt, der bedriegers prooi en roof,
De bron van jalouzy, de ſtraf van ſtoel en ſtoof,
De koſt voor dieven, en de drank voor modevinders,
Een oorzaak voor het huis van goed en blood verſlinders,
Een kanker voor de ziel, een peſt voor al wat leefd,
Een oorzaak daar al 't kwaad zyn eerſt begin af heeft.

Wat dunkt u nu, Doctoor, kan ik geen vrouwen pryzen?
Of luft het u, hoor toe, ik zal het u bewyzen.
Geef maar wat tyd, Medé.... maar flapperment, Doctoor!
Waar drommel benje? leen een oogenblik gehoor.

VIERDE TOONEEL.

DOCTOOR, TRAPOLYN.

DOCTOOR.

HOe balkt den Ezel, 't fchuim van platters en van Leeken!

TRAPOLYN.

Vermag 't geluk Doctoor, dat wy uw Dochters fpreeken?
Kan 't zyn? een uurtje, bid ik, haar te moogen zien.

DOCTOOR.

'T is twyffelachtig, of 't met reden mag gefchiên,
Myn Dochters zyn niet voor de onnutte klapperyen,
'Zy vlieden zelf de lucht der minfte zotternyen;
Doch wat uw flechtheid raakt, word lichtelyk verfchoond,
'T geval heeft u daarom, als noodig, gunft getoond.
Myn Dochters hebben geeft genoeg voor al uw leeven,
Uw fchatten zyn voor haar, haar geeft voor u geeven,
Zo fmelt gy beid' het goud en wysheid onder een.
Een dubble hoogheid van al 't fterflyk aangebeên.
Als gy den nazaat dwingt, om tot uw lof te zingen,
Daar duizend wyze zich als om te berften dringen,
De een is Philozophie, en de ander Poëzy,
Twee koffers vol verftand, juweelen van waardy.
In de eerfte zal men voor de min wat moeite vinden,

Om

Om dat zy 't zwakheid acht, zich daar aan te verbinden.
Daar boven is ze fier, en zedig van gelaat,
Een soort van uitzicht, dat aan vrouwen deftig staat;
Maar de and're is vrolyk en vol leevende gedachten,
Daar niet als zoetigheid en lust van is te wachten,
Zy zingt, zy speeld en danst geduurig op de maat,
Haar taal is wonderlyk, die nimmermeer verzaad,
Gy zult iets ongemeen bespeuren in haar gaaven,
De kunst in beiden doet haar in 't gesternte draaven.
Twee huizen maar van hier, daar woond Onwetentheid,
Die van veel pronkers om haar zotheid word gevleid.
Myn Dochters zullen nooit in de echt of 't huwlyk treeden,
Als met een gek om 't geld, of wys man om zyn zeden.
De kans die staat u schoon, denkt wat gy kiezen moet,
Wacht niets van uw verstand, maar alles van uw (goed.

TRAPOLYN

Doctoor, de Onwetentheid beviel my in uw re- (den,
Gy toond haar door uw konst aan ons vol lieflykheeden,
Ik hebze lang bemind, het is een lekker dier,
Ze is als een Hen zo kuis, als een Kalkoen zo fier,
Zegt my niet meêr daar af, ik mocht'er ook heen loopen.

DOCTOOR.

Men mocht u in een zak wel aan malkander knoopen,
En graaven 't huwlyks bed voor u een myl in 't zand,
Daar is van uws gelyk verschiet genoeg in 't land;
Maar ziet myn Dochters eerst, en wat dat zy vermoogen.

TRAPOLYN.

Dat 's regt, de Kat eerst zien dan word men niet be-
droogen.
Roep haar.

DOCTOOR.

Poëtica, & Philozophica.

VYFDE TOONEEL.

POEZY, PHILOZOPHIE, DOCTOOR,
TRAPOLYN.

POEZY.

QUid vis papa? ego sum paratissima.

PHILOZOPHIE.

Adsumtibi papa, quid de me cupis?

DOCTOOR.

Accedite.

TRAPOLYN.

Cupis, is Cupido, 't komt raar.
Ik Cupido, dat 's goed, 'k gelyk hem op een haar,
Ik moord zo wel als hy. myn oogen, myn gedach-
ten
Zyn zonder weedergaâ vol onbekende krachten.
Indien de min by ons werd ongekleed verbeeld,
Moest gy de vorm zyn, daar zy door my wierd ge-
teeld.
Uw boezem zou de troon van ons gezag vertoonen,
Op uw volmaakt gezicht was in 't gesternte woo-
nen,
De Bliksem schoot uit ons veel vlammen nacht en
(dag,
Als gy Adonis, ik myn schoone Venus zag.

POEZY.

Myn Oom Parnas, myn Moei de deftige Iperboole,
Geloofden, my noch maagd zomtyds iets wierd
ontstoolen.
Op dat voor my haar vrees en zorg wierd uitgeblust,
Wierd

Wierd 't huwelyk geacht de zetel van myn ruſt.
Gelyk myn Vader nu begeerd, dat ik zal paaren,
Om dat ik eens een vrucht natuurelyk zal baaren.
Een Galamatias nam ſtout'lyk aan die naam,
Dat ik zyn Moeder was, daar van ik my noch ſchaam.
Veel and're derven zich beroemen uit myn looten;
Maar weinig hebben de eer van dit geluk genooten,
Zy draagen ſlegts de naam, vertoonen de enkle ſchyn,
Daar het myn Kind'ren niet; maar die van Bacchus zyn.

DOCTOOR.

Die Vryer, Dochter, kan hy u verſtand behaagen?

POEZY.

Door my zal hy de naam van groot Poët haaſt draagen.
'K zal hem verheffen, dat hy haaſt een puntdicht maakt,
Waar door hy op Parnas ten top van eer geraakt.
Of 't hier of daar wat ſtoot, daar is niet voor te vreezen,
Ik zal 't verbeeteren, hy 't dikmaals overleezen,
Zo word ik om de kunſt, hy om zyn goud bemind,
En van een baſtard maak ik hem myn egte kind.

TRAPOLYN.

Ik een Poëet, ſint Jos! waar word ik voor verſleeten,
Voor 't middagmaal my zien van lett'ren opgegeeten,
Dat zou my ſchoon ſtaan. neen, waarachtig ik begeer
De naam niet van Poëet, een tytel zonder eer.
Myn Moeder in de wieg heeft voor my zorg gedraagen,
Dat ik al vroeg wierd van die malle luſt ontſlaagen.

Tien, twintig poeijertjes, daar heb ik al de konſt,
Meede overwonnen en het lichchaam uitgebonſt.
Waarom zoude ik op nieuw de konſt weêr op gaan
ſlikken,
Daar meenig in 't begin van armoede aan moet ſtik-
ken.
Neen, vreeten, zuipen, zo ik 't noch niet recht ver-
ſtaa,
Dat wil ik leeren, dat my geen te boven gaa.
Elk moet betrachten, zich by 't ſterflyk te verheffen,
Dat in iets, 't geen hy kan, hem niets kan overtreffen.
Gy houd het met de kunſt, ik met de wyn, 't gebraad.
Laat zien, van 't geen hy volgt, wie dat het beſt ver-
ſtaat, (ken,
En om in 't meeſt of 't minſt uw glory niet te raa-
Zo zal ik, zoete maagd, nooit ſtomp, of puntdicht
maaken.

PHILOZOOPHIE.

Van my, myn Heer, wat dunkt u van myn ſchoon
gelaat,
Ik heb iets wonderlyks in 't geen my deftig ſtaat,
'K doe alle menſchen op myn weetenſchap verzot-
ten,
'K doe haar verachten, die de onnoozele beſpotten.
Ik breng 't geduld en de ſtantvaſtheid in de ziel,
Dies of 'er tuſſchen man en vrouw een fout geviel,
By my kan yder trooſt voor zyn gebreeken zoeken,
Ik heb 'er duizenden geneezen met myn boeken.
Wy houden vaſt dat al 't gebeurlyk moet geſchiên:
Dies hoordge aan my, zult gy myn ſtrikken niet
ontvliên.
En 't zal u nut zyn; want, of 't ook eens mogt gebeu-
ren,
Dat ik door luſt of dwang my van uw af liet ſcheu-
ren,
Hoe droevig ook aan u myn afzyn weezen zou,
'K zou

'K zou met myn wederkomst u troosten in uw
rouw, (gen,
Vervuld van lydzaamheid al uw verdriet doen draa-
Dat ik en niemand u zo teder zal behaagen.
Ten lesten, 'k zal....

TRAPOLYN.

Ho, ho, mevrouw Philosophie!
Wat droes! gy weet zo veel als ik en and're drie,
Uw geesten zouden met de myne niet wel passen,
Reeds bezig om myn hoed zo blindlings te doen
wassen, (niet,
Dat zou misstaan. myn hair bedekt het voorhoofd
En 't zouje zeer doen, als ik met een zoen je eens
stiet, (len,
Dan was 't myn beurt, om u te troosten. vieze gril-
'K laat troosten, wie je kan, en die je troosten willen,
Met al dit troosten. wel, dat zou behaaglyk zyn.

POEZY.

Philosophie is u te hoog geleerd; maar myn
Gedachten zult gy klaar en meêr bevallig vinden,
'K ben vroolyker, en laat my ongedekt ontwinden.

TRAPOLYN.

Dat 's waar; maar gy gebruikt het masculin te veel,
Zou 't feminin zo wel in het regeerend deel
Niet konnen werkken, en zyn opzicht konnen nee-
men?
Maar neen! het feminin, schynt u te veel te teemen.
Het masculin is vlug, ontdekt terstond de zaak;
Maar 't feminin is al zo nutlyk voor 't vermaak,
Dies is 't by 't feminin te blyven u geraaden,
Om dat het masculin onmooglyk kan verzaaden.

POEZY.

Wat my belangt, 't vermaak van rym en Poëzy,
Dat is in 't masculin en feminin voor my
Behaaglyk; maar men moet het naakt en klaar ge-
bruiken,

Het masculin mag na niets onverstandigs ruiken,
Het feminin moet schoon zyn, helder uitgezocht,
Zo word het beide door de konst aan een verknogt;
Maar in zo weinig tyd kan ik 't u al niet leeren,
Waar dat het feminin moet buigen of regeeren.

TRAPOLYN.

Of 't feminin zich buigt, of 't masculin regeerd,
Van 't mas- en feminin is al genoeg geleerd,
'K zeg noch, ik wil my nooit met vaerze maaken moeijen,
De beste vaarzen, dat is 't maakzel van de koeijen.

PHILOZOPHIE.

Gy hebt gelyk, myn Heer! gy zyt een eerlyk man,
Myn hooge weetenschap daar roemd de waereld van,
En om door myn beleid ten top van eer te raaken,
Moet ge een bekentenis, dat yder vast stelt, maaken.
By voorbeeld: vyf en drie zyn acht, en drie zyn elf,
'T is zo veel moeite niet, de telling spreekt van zelf.
Nu is'er iemand, die u dit zal teegenspreeken,
Hier moet gy vast op gaan, en schoon dat iemand streeken (vast
Gebruiken wou en u 't verstand omzetten, houd het
Dat acht en drie is elf. iets van natuurkund past
U ook te weeten; maar die wint gy hier met slaapen.
'T verstand valt aan myn zyd' in de mond zonder gaapen.
Van 't sterven en 't geval, den oven en de lucht,
Dat word zo ligt gevat als uilen in de vlucht.
'T ontleeden van een mensch zult gy zo maklyk vinden, (binden.
Dat gy u zonder schroom met my moogt gaan ver-

TRAPOLYN.

Juffer Philozophi gevalt my wonderlyk,
Ze is van welspreekentheid gelyk een schaap zo ryk.
Dat zyn de proeven van grondreeg'len en gedachten,

Dat acht en drie is elf, wat mag men meêr verwachten?
Van zo veel wysheid! acht en drie is elf. ô Sint Crispyn!
Wie dorst gelooven, dat ik zo geleerd kost zyn?
Maar van den oven, van de dood, en 't mensch ontleeden,
Ben ik noch veel te zwak. Mejuffer, weest te vreeden,
Dat ik van u zo veel geleerd heb en gevat,
Dat 'k onverstandig was, indien ik meêr bezat,
'K heb geen behaagen in uw duist're weetenschappen.

POEZY.

Met my kund gy gerust naar Venus autaar stappen,
'T zal alles bloemwerk zyn wat dat'er is gestrooid,
Myn konst heeft ons een bed van roozen opgetooid,
Van myrth, en eglantier, lourier en pallem blaaden,
De lust zal eeuwig zyn daar in wy zullen baaden.
'K zal u verhaalen van de Muzen, van Parnas,
Hoe 't met Apoll' en met zyn kuische Dafne was,
Hoe hevig hy, van min vervoerd, haar vlugge schreeden
Vervolgde, door de lucht zyn zuchten en gèbeeden
Vermengde, dat het bosch weêrgalmde van zyn klagt,
Hoe dat Narcissus elk; maar nooit zich zelf veracht,
Dat hem het leeven kost, en duizend and're zaaken,
Waar meede ik u altyd zal vleijen en vermaaken.
De langste nacht zal u te kort zyn, en de dag
Versmelten in de vlam van kusjes en gelach,
Zie daar, wat schoonheid, eer, lust, deugd en jeugd kan geeven,
Zult gy aan my gehuwd, bekoomen en beleeven.

TRAPOLYN.

'T is veel beloofd, zo kort, zo bondig en beknopt;
Maar van die gaaven ben ik tot myn keel gepropt,
Vergoode Poëzy, schoone Philozophie,

Jo bazio la mane à voſtra ſignorie.
'K zou nooit een middagmaal met vreên doen, zo 'k met een
Van deze opſnyſters my in 't huw'lyk ging beſteên.
De taafel acht ik meêr, als al die ſnapperyen,
Wat ſchoonheid naderd my? hier is wat nieuws te vryen,
Sta vaſt, nou zet vry konſt en alle liſten by,
Hoe heet die wakk're tas?

POEZY.

Dat is Opſmokkery.

ZESDE TOONEEL.

POEZY, TRAPOLYN, PHILOZOPHIE, OPSMOKKERY.

TRAPOLYN.

DAt zal de myne zyn, 'k houd ook veel van die zwieren, (ren,
Hier in alleen verſchilt het menſchdom van de die-
De meeſte menſchen zyn noch dommer als 't gediert, (ſierd,
Om dat de paauw en duif zich met haar ſtaart ver-
'T natuurlyk ſchoon dat laat de luiheid ſteeds verſlenſchen, (menſchen,
En word een nieuw gediert en ſchaduw van de
Dat lyf ſtaat overend, die verf en kleur is ſchoon,
De lely lyd hier ſchand, de roos vol ſchaamte en hoôn, (kerye!
Bezwymt en vlugt van hier. volmaakte Opſmok-
Ik mag het hoofd en hals ſieraad zo preuts wel lyen.
'T zyn vyanden van deugd en van welleeventheid,
Die tegens uw gebruik haar hebben ingeleit.
Ik bender voor. ziet hier een minnaar voor u waarde, (heid ſpaarde,
'K ben die waar aan 't geluk nooit konſt noch mild-
Ik geeſ 't weêr over ook, zo los als ik het kreeg;

Maar Juffer zitten my die ſtrikken wel ter deeg?
Men zegt, dat alles my zo wel ſtaat aan myn beenen,
Zy zyn niet dik juiſt; maar dat bruit noch alzo heenen,
Die canons, ô myn ziel! die zyn van veel waardy;
Maar wat ik draag of niet, 't paſt alles wel aan my,
Daarom als ik de ſtraat gebruik, 'k mag 't u verklaaren,
Roept yder: wilt uw hert voor Trapolyn bewaaren.

OPSMOKKERY.

Gy toond my uw verſtand, bevallig aan myn luſt.
Myn hoop heeft lang voorheen op zulk een man geruſt,
Behaag ik u? 'k zal my naar uwe wenſchen voegen,
My meêr verſieren, om u beeter te genoegen.

TRAPOLYN.

Dat meisje is een bevallig meisje,
Zy antwoord zeedig kort en net,
Dat 's voor een tafel, bank en bed,
Geen leelyk noch onſmaaklyk vleisje.
Dat oog ſtraald als een duivenet,
'T betooverd meêr, als dat van Leisje,
Ze is ſchoon, al, waarjer maar op let,
Vraag het aan Kreelis, Kryn en Tysje,
'K wed, dat van drie geen beeter het,
In 't kort, dat lief en lekker meisje,
Dat antwoord zedig, fraai en net.

OPSMOKKERY.

'K ben prompt in antwoord en tot alle dingen vaardig,
In 't onderhoud alleen bekwaam, gezien en aardig,
Niets vloeit'er uit myn mond of 't is vol ambrozyn,
Myn aſem wierook, de gedrongene jaſmyn
Myn hoofd bedekt een boſch van alderly ſieraaden,
Een volle winkel kan ik met gemak ontlaaden,
'K bemin 't gebrek veel eer der taafel, als van 't lyf,
Geen man verſtout zich, dat hy laſterd myn bedryf,

'K ver-

'K verleen bezoek, en gaa de gantsche waereld vinden,
'K vereer myn man een zwerm van heeren tot zyn vrinden,
Al wat doorluchtig is, dat voerd men in myn huis,
'K leg by een ander of een ander by my t'huis.

TRAPOLYN.

Gy zyt verplichtend vol van ongemeene gaaven;
Maar aan de taafel my niet zat te mogen laaven,
Dat is myn lust niet, want den disch dat gaat voor al,
'K begin te twyf'len, of ik u beminnen zal.
De onnoosle onweetentheid speeld my noch in de zinnen,
Was die'er niet, 'k zoud u de naast daar aan beminnen
Als aan Philozophie, als aan de Poëzy,
Zo kusch ik ook uw hand, volmaakte Opsmokkery!
Uw zinnen alle zyn zeer verre van de mynen.

PHILOZOPHIE.

Laat dan het oog van gonst eens voor myn waarde schynen.

POEZY.

Hoogeed'le Trapolyn, held zonder weedergaâ.

OPSMOKKERY.

Myn overwinnaar in wiens banden ik vergaa.

TRAPOLYN.

'T is alles ydel, uw geleerde kracht van spreeken,
Is voor het hert niet; maar alleen om 't hoofd te breeken,
Gy Poëzy, 't is best, dat gy uw maagdom houd,
Op datge uw vaerzen met geen schand bevlekken zoud.
Was ik uw Bruidegom, uw kostelyke lett'ren
Zoud elk om mynent wil verdoemen en verkett'ren,
De Muzen zyn ook maagd, en gy volgt haar op 't spoor.

Als

Als ik zo ſtout was in het huuw'lyk, om my door
De ſteilte van Parnas op Helicon te dringen,
Mogt Pegazus vergramd my weêr om laag doen
ſpringen.

POEZY.

In Amſterdam zyn al de Muzen zelden maagd,
En 't is geen ſchand, of men daar ook een baſtard
draagt,
De waereld moet vol zyn van zienden en van blin-
den,
Geen Muzen zyn zo ſlegt, die geen Apollo vinden.

PHILOZOPHIE.

Bemind ons.

POEZY.

Volg my na.

OPSMOKKERY.

Houd op van ons te haaten.

TRAPOLYN.

Ik kan de Onwetentheid zo trouw'loos niet ver-
laaten,
Van jongs op ben ik voor die ſchoonheid opgevoed,
'K ben by haar onbezorgt en vroolyk van gemoed.
Maar daar komtze aan, myn zon! die 'k eeuwig
liefd' zal draagen.

ZEVENDE TOONEEL.

ONWETENTHEID, POEZY, TRAPOLYN,
PHILOZOPIE, OPSMOKKERY.

ONWETENTHEID.

VErraader, ongetrouwe! ondankb're! die uw
daagen
Aan my verſchuldigd zyt, waar toe zo ver van my
By and'ren u gewaagt. Mejuffer Poëzy,
Gy zyt wat onbeſchaamt, om yder aan te randen;
Philozophi't verſtrekt aan uw verwaandheid ſchan-
den, Dat

Dat gy een man ophoud, die my alleen behoord,
En gy, Opſmokkery, die ſchier u zelf vermoord
Met al die ſtrikken, die een paard pas weg kan draagen,
Laat af myn Trapolyn zo ſchaamt'loos naar te jaagen,
Roofd my geen hert, dat hy alleen my overgaf.
Want zonder Trapolyn bemin ik niets als 't graf.

TRAPOLYN.

Myn lieve Onwetentheid!

POEZY.

Weergaadelooze banden!
Dat 's liefde, dommen bloed! kuſch uw matres de handen,
Gy paſt by dit juweel, de ſchoone Onwetentheid.

ACHSTE TOONEEL.

DOCTOOR, ONWETENTHEID, POEZY, TRAPOLYN, PHLOZOPHIE, OPSMOKKERY.

DOCTOOR.

HEbt gy met Trapolyn het huuwelyk bereid?
Zien wy hem trouwen?

PHLOZOPHIE.

Ja.

DOCTOOR.

De vreugd maakt my verleegen.
'K moet danſen, om 't vermaak van die verkreege zeegen.

PHILOZOPHIE.

Maar 't is met ons niet, dat hy zich verbonden heeft,
'T is voor Onwetentheid, daar hy voor ſterft en leefd.

DOCTOOR.

Hy kieſt de Onwetentheid, ontaarde, baſtart, botmuil!

Ver-

Verachte, domme bloed, verkeerde, blinde potuil!
Hebt gy de ſtoutheid? dat gy het volmaakt verſmaad,
En kuſt het ſchuim van rap en hoeren op de ſtraat?
Bevuilde ſmots! beſmeert van 't galgenaas en boeven,
Gy zult de proef noch zyn van pynbank en van ſchroeven,
Myn Dochters om een ſnol verworpen en veracht,
Trouwd wysheid armoê, daar de Onwetentheid om lacht.
Dat Socrates u doet verſlinden.
En Plato laat de ſtrot toebinden.
Actæons hoorens door de ſtrop,
Noch naar uw dood ſtaan voor uw kop.
Dat Solon u de nek doet breeken.
Dat Zeno u aan 't ſpit doet ſteeken,
Dat Epicuur met dit gebraat,
Niets als zyn kat en hond verzaad.
Dat al de wyzen, de een na de ander,
U geeſ'len tien jaar na malkander:
Dat elk een lid ſcheurd van uw lyf
Voor een vermaaklyk tydverdryf:
Voor 't laatſt, dat bliksem, haagel, donder,
Dat al de vlammen boven, onder
Zich mengen tot uw ondergang:
Verdoemde, wacht uw ſtraf eerlang.

POEZY.

'K zal uw verdorde ziel haaſt met een puntdicht ſtraffen,
Die tegen wolven ſpreekt moet als de honde blaffen.

PHILOZOPHIE.

Wacht ook tot dankbaarheid iets loflyks van myn geeſt,
Ik ſchryf terſtond een boek van Trapolyn het beeſt.

O p-

OPSMOKKERY.

Ik zal u ook de hoôn my aangedaan betaalen,
'K verbiê, van nu af, dat gy nimmer u op baalen
Laat vinden. want ik zou myn dienaars 't narre-
hoofd
Doen rossen. 't word u tot erkentenis beloofd.

ONWETENTHEID.

O wisje wasjes van al deze schoone wenschen,
Voldoen wy ons geluk in spyt van alle menschen,
Die my volgt, moeit zich niet met zorgen voor de
tyd.
Kom, waarde Trapolyn, verduuren wy de nyd.
Onwetentheid zal u zo zagt en lekker strooken,
Dat gy bekennen zult, dat haar nooit heeft ont-
brooken
Aan lusjes zonder tal. 't geluk geeft mild en bly,
Onwetentheid voor u, en Trapolyn voor my.

TRAPOLYN.

Gaan wy bezitten ons geluk met rust en vreden.
De grootste vyand van de mensch dat is de rede

EINDE.